

1257

3. Beh. af Forst. t. Finantslov for Finantsaaret 1879—80.

1258

lærere ført, saavidt jeg formaar at dømmе, meget begrundede Klager over dette Forhold. I for sit de ikke Tillæg, men jeg ser virkelig ikke, hvad egentlig Grunden skulde være til at misunde eller affsiære disse Mænd det Tillæg, som de dog vilde faae, naar de sit Procenten beregnet af de fulde 800 Kr., saaledes som de høiere lønede Lærere faae det. — Der blev fremsat en Del Anker mod den forrige Bevilling til Folkehøjskolerne. Jeg skal ikke komme stort ind derpaa, da det jo tildels er drøftet tilstrækkeligt baade ved første og anden Behandling af Loven. Jeg vil dog tillade mig den Bemærkning, at, naar et eret kongevalgt Medlem (Ussing) formentе, at det var høist tvivlsomt, hvorvidt der ved disse Beløb virkelig udrettedes Noget til Gode for de Folk, for hvem der tilsigtedes en Fremhjælp, saa er det min Betragtning, at der dog udrettes ikke saa ganske lidt. Det blev, saavidt jeg husker, af det samme erede Medlem i en anden Forbindelse nævnt ved anden Behandling, at der raabtes saa meget paa Selvstyrelse, men mest fra den Side af Samsundet, som var mindst stiftet til at udføre Selvstyrelse. Jeg tror dog nok allerede at have gjort den Erfaring, at ikke saa af de unge Mennesker, der have faaet en Undervisning, og nogen yderligere Udvikling paa en Folkehøjskole, ere blevne istand til i adskillige Retninger at overtage og meget tilfredsstillende og heldigt udføre kommunale Over, hvad der for en Del Aar tilbage har været ikke saa lidt vanskeligt for Bondestanden. Det er ikke saa mange Aar siden, at man saa at sige som gjennemgaaende Regel faae, at en Herremand eller Præst eller Forpagter eller Godsinspektør var Sogneforstanderstabets Formand. Nu er det kommet saa vidt, at Bondestanden, de fleste Gaardmænd og endog adskillige Husmænd, ere ganske godt istand til at føre Bestillingen som Formand for Sogneraadet. Jeg tror, at Folkehøjskolerne have nogen Andel i, at Udviklingen blandt Landbostanden i det Hele er skreden saameget fremad, at de almindelige Færdigheder, navnlig Skrivning, Regning osv., have udviklet sig i saa stor Grad, at de Mangler, der før have været tilstede og have været fundne beflagelige, ere blevne afhjulsne i en ikke ringe Grad, og det vil forhaabentlig Aar efter Aar blive endnu mere Tilfældet. Naar ved Siden deraf det samme erede kongevalgte Medlem dybt beklagede, at Universitetet er, saa aldeles stillet ved det foreliggende Finantslovsforslag, som det er, er der jo for det Første sagt, at selv om den Kapitalformue, der tales saa meget om,

muligvis i Livens Løb svinder bort, er der saa megen Sands, ikke alene paa Rigsdagen, men i det Hele i Befolkningen for den virkelige Oplysning og for Landets fornemste Undervisningsanstalt, at man efter al god Rimelighed ikke vil lade den gaa tilgrunde, men at den nok vil blive vedligeholdt; men jeg kunde ønske at knytte den Bemærkning til, at lige saa vist, som det nævnte erede Medlem antede en hel Del over, at der ved visse Højskoler blev endogsaa lagt Vægt paa Ting som Græst —, det tror jeg, det var, det erede Medlem omtalte det, saaledes turde det ved Landets første Højskole, nemlig Universitetet, blive lagt næsten alt for megen Vægt paa, jeg veed ikke, om jeg skal sige ældre Sprog, men jeg vil nævne navnlig Græst, Hebraisk, Latin osv. Det har stadigt været, naar jeg har tænkt over disse Gjenstande, staaet for mig som noget Afvælgeligt, at det er en saa ubetvingelig Nødvendighed, at en ung Mand, der vil gaa Embedsveien, Enhver, der vil være Præst, Jurist, kort sagt i hvilken Stilling han vil indtræde som Embedsmand, skal pines og plages gjennem flere Aar med at faae disse gamle Sprog prentede ind i sit Hoved, for endelig, naar hans Studeretid er omme, og hans Examen lykkelig overstaaet, for den allerførste Del at lægge dem aldeles tilside, lægge dem paa Hylden, som man siger. Jeg kan begribe, at det er naturligt, at idetmindste adskillige af vore lærde Mænd have Kjendskab til Grundsprogene, kunne studere visse Skrifter i deres Oprindelse, men at det er en ligefrem Nødvendighed for Alle og Enhver, forstaaer jeg virkelig ikke. Jeg tror, at der vilde kunne spares overmaade meget, saavel i Læretid som i Lærefrafter i flere Retninger, naar man fritog Adskillige for at bryde deres Hjerter — jeg havde nær sagt for at spolere deres Sjæl og Legeme — med den Slags Studier. Ja, den erede Landsstingsmand for 1ste Kreds (Blouig) smiler lidt ad disse Udtryk; men jeg vil dog forøvrigt spørge de Medlemmer — der er jo en hel Del tilstede af dem her —, som selv have gennemgaaet disse Studeringer, og jeg vil antage, at, skjøndt de her Nærværende maaske ikke have følt noget stort aandeligt eller legemligt Tryk ved at gennemgaa dette Pres, ville de erede Medlemmer, naar de vilde sige, hvad de mene, have lagt Mærke til ikke ganske saa af deres Medstuderende, som have i den Grad lidt — kan jeg gjerne sige —, at de ere blevne ikke alene aandelige men tillige legemligt spolerede ved den overmaade vidtløftige,